

## Формування навичок самостійної роботи майбутніх учителів музичного мистецтва на заняттях з постановки голосу

Наукова новизна публікації полягає у розкритті значущості самостійної діяльності для студентів вищих закладів освіти мистецького спрямування. У дослідженні застосовується комплекс загальнонаукових методів (аналіз, синтез, узагальнення), використовуються системний і діяльнісний підходи. Визначення самостійної роботи майбутніх учителів музичного мистецтва подається на основі історико-ретроспективного аналізу науково-методичної літератури, із врахуванням психолого-фізіологічних особливостей студентів юнацького віку. Подаються методичні поради викладачам постановки голосу щодо організації самостійної роботи майбутніх учителів музичного мистецтва у позанавчальний час. Наголошується необхідність застосування інформаційно-комунікаційних технологій.

**Ключові слова:** вокальна музика; домашні завдання; заняття з вокалу; методичні поради.

Актуальність цього дослідження зумовлена тим, що на сьогоднішній день вищі навчальні заклади освіти ставлять за мету професійну підготовку майбутніх учителів різних фахових дисциплін, зокрема музичного мистецтва. Сучасний вчитель музичного мистецтва має бути компетентним у обраній освітній галузі та володіти спеціальними теоретичними знаннями, певними практичними вміннями та навичками, до яких можна віднести і вміння самостійного опрацювання музично-теоретичної літератури з фаху, вивчення вокального репертуару тощо.

Самоосвіта та самовдосконалення є необхідними складовими музичного навчання студентів ВНЗ і є основою їх подальшого особистісного та професійного розвитку. Слід зазначити, що творчий потенціал кожного студента проявляється лише за оптимальних умов розвитку його особистості, а форми самостійної роботи дозволяють йому проявити себе креативно та розкрити свою неповторну особистість. Треба зазначити, що у процесі професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва надзвичайно важливим моментом є формування у них навичок самостійної роботи, зокрема на заняттях з постановки голосу і працювати над цим бажано на прикладах популярної вокальної музики.

Аналіз науково-методичної літератури дозволив з'ясувати, що достатньо уваги сучасних дослідників (Л. Василенко, Т. Дорошенко, Н. Овчаренко, Є. Проворова, З. Ткаченко та ін.) присвячено окремим питанням у галузі вокальної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. Значна увага науковців приділяється вивченню питань щодо формування та розвитку навичок самостійної роботи студентів (Н. Волкова, Т. Жукова, Л. Ліпатова, О. Рудіна, К. Устименко, І. Хом'як, О. Шуляр та ін.). Однак, проблема формування навичок самостійної роботи, саме у майбутніх учителів музичного мистецтва на заняттях з постановки голосу, не достатньо розглянута і потребує подальшого вивчення.

**Метою** роботи є аналіз та узагальнення психолого-педагогічної літератури з теми дослідження; надання методичних порад щодо формування навичок самостійної роботи майбутніх учителів музичного мистецтва на заняттях з постановки голосу.

Студенти-вокалісти далеко не завжди володіють вміннями та навичками самостійної роботи, що протікає без безпосереднього керівництва педагога. Під час виконання вокалістом самостійної роботи відбувається практичне освоєння музичного матеріалу. Домашня самостійна робота початківців вокалістів є важлива, але є далеко не завжди використовуваним в повній мірі резервом підвищення ефективності вокальної підготовки.

Усе вищесказане дозволило виділити ряд протиріч:

- між розробленістю проблеми самостійної роботи студентів у загальній педагогіці і психології та малою розробленістю питань самостійної діяльності студентів-вокалістів у теорії і практиці музичної освіти;
- між значущістю самостійності вокаліста для виконавської діяльності, і відсутністю конкретних методик та технологій з самостійної вокальної діяльності студентів ВНЗ.

З музичним мистецтвом майбутні учителі музичного мистецтва знайомляться на різних дисциплінах з фаху, навички самостійної роботи формують на таких предметах як сольфеджіо, аналіз музичних форм, фортепіано, диригування, постановка голосу тощо. У процесі нашого дослідження ми звертаємось до проблеми формування навичок самостійної роботи учителів музичного мистецтва, саме на заняттях з постановки голосу.

У сучасних умовах першочергового значення набуває підготовка кваліфікованого фахівця, що володіє високим рівнем готовності до професійного росту, виконанню різноманітних соціальних функцій. У зв'язку з цим особливої актуальності набуває особистісно-орієнтований підхід до навчання і виховання майбутніх фахівців, максимальному розвитку їх пізнавальної сфери. Сучасна вища школа, з одного боку, повинна організувати освітній процес в строгій і чіткій послідовності, а з іншого боку, вона повинна надати студентам певну свободу. Дане протиріччя вирішується за допомогою збільшення частки спеціально організованої (з урахуванням сучасних дидактичних вимог і можливостей) самостійної роботи, тому як саме в ній найбільше можуть проявлятися мотивація студента, його цілеспрямованість, самоорганізація і самостійність, самоконтроль та інші особистісні властивості, які є основою формування професійно-значущих якостей.

Пізнавальна активність студента залежить від його здатності до самостійної діяльності. Підвищити пізнавальну активність – значить підвищити рівень самостійності студента, домогтися того, щоб навчальна діяльність сприймалася ним не тільки як необхідність, продиктована зовнішніми обставинами, але й була внутрішньою потребою. Поступовий перехід від традиційної системи навчання інформаційного типу в якісно нову систему освіти, в якій знання не передаються в готовому вигляді від викладача до студента, а «створюються», «виробляються» цими суб'єктами освітнього процесу за допомогою і з «подачі» викладача, сприяє задоволенню внутрішньої потреби в пізнанні.

Одна з головних проблем в педагогіці – формування навичок самостійної діяльності учнів та молоді. Ця проблема цікавила філософів і вчених античності. Її аналізували та вивчали Архіт, Аристоксен, Аристотель, Сократ, Платон та інші. Давньогрецькі філософи всебічно і глибоко вивчили та обґрунтували значущість свідомого, самоактивного здобуття людиною теоретичної системи знань. У своїх ідеях вони виходили з того, що розвиток мислення людини може успішно протікати тільки в процесі самостійної діяльності, а розвиток особистості та формування здібностей – шляхом самопізнання.

Стародавні греки створили теорію всебічності, головне місце в якій відводилося розумовому вихованню людини, розвитку його самостійності. Згодом ця теорія отримала розвиток у працях давньоримських філософів: Тацита, Плутарха, Квінтіліана. Думки давньогрецьких і давньоримських вчених розвивалися в педагогіці наступних століть у висловлюваннях Ф. Рабле, М. Монтеня, Т. Мора, Т. Кампанеллі, які в епоху Середньовіччя вимагали навчати людини самостійності, виховувати критично мислячу людину.

Подальший розвиток ідеї формування самостійної діяльності учнів та молоді отримали в роботах Я. А. Коменського, І. Г. Песталоцці, А. Дістервега, у творах вітчизняних педагогів і громадських діячів: В. Г. Белінського, А. І. Герцена, Н. А. Добролюбова, Л. М. Толстого, К. Д. Ушинського, Н. Г. Чернишевського та ін.

Видатний радянський педагог К. Д. Ушинський відводив важливе місце в житті і вихованні людини самостійній діяльності. Він вважав, що «самостійна діяльність стосується всіх психічних функцій людини: уваги, пам'яті, уяви, мислення, почуття, волі», а «особистість у своєму розпорядженні володіє величезними ресурсами для розвитку в ній активності і самостійності» [20, С. 10].

Найбільш повне визначення самостійної роботи студентів дає в своїх дослідженнях Б.П. Єсіпов. Він зазначає, що самостійна робота студентів, що включається в процесі навчання, – це така робота, яка виконується без безпосередньої участі викладача, але за його завданням у спеціально наданий для цього час; при цьому студенти свідомо прагнуть досягти

поставленої в завданні мети, вживаючи свої зусилля і виражаючи в тій чи іншій формі результати розумових або фізичних (або тих і інших разом) дій [6, С. 15].

Такий підхід до розгляду сутності самостійної роботи дозволяє перш за все підходити до неї з позиції самостійної діяльності майбутнього учителя музичного мистецтва, яка «включає в себе формуючі операції або здійснення сформованих раніше операцій стосовно до нового матеріалу, тобто перенос операцій» [17, С. 90-95].

Отже, самостійна робота – це не форма організації навчальних занять і не метод навчання. Її правомірно розглядати скоріше як засіб залучення майбутніх учителів музичного мистецтва до самостійної пізнавальної діяльності, засіб її логічної і психологічної організації. І як будь-які засоби, самостійна робота без наявності в ній чітко сформульованої задачі залишається в кращому випадку нейтральною по відношенню до характеру пізнавальної діяльності. Формулюючи ж у кожному конкретному типі і вигляді самостійної роботи завдання (якщо воно приймається студентом) дозволяє включати студентів в керовану пізнавальну діяльність, тобто викликає у них певну розумову активність різної структури, яка регулюється усвідомлюваною ними метою.

У діяльнісному визначенні самостійна робота – це робота, здійснювана самими студентами в силу їх внутрішніх пізнавальних мотивів, у найбільш зручний, раціональний з їхньої точки зору час, контрольована ними самими в процесі і за результатами діяльності на основі системного управління нею з боку викладача.

Саме студентський вік – вік найбільшого розвитку – характеризується максимумом у досягненні позитивних результатів з біологічної, психологічної та соціальної точок зору. Якщо порівняти цей вік з будь-яким іншим, то можна помітити, що для нього характерні і найвища швидкість у виконанні різноманітних завдань, і пік оперативної пам'яті, і легкість у переключенні уваги. Інтерес до суб'єктивного світу, внутрішній світ, як постійне явище, відкривається саме в юності. У цей час відбувається перетворення мотивацій: формуються фахові орієнтації і характер та інтелект досягають найвищої точки свого розвитку, тому саме цей період відзначається як час наукових, спортивних, художніх, технічних досягнень. Тому саме у студентському віці легше дати початок новим відкриттям.

Час навчання у вищому навчальному закладі співпадає з другим періодом юнацькості чи першим періодом зрілості, який відрізняється складністю становлення особистісних рис – процес, що був проаналізований у працях таких учених, як Б. Ананьєва, А. Чалої, І. Кона, В. Лисовського, З. Єсарєва та ін. Характерною рисою морального розвитку в цьому віці є посилення свідомих мотивів поведінки. Помітно закріплюються ті якості, яких не вистачало повною мірою у старших класах – цілеспрямованість, рішучість, наполегливість, самостійність, ініціатива, вміння стримувати і контролювати себе. Підвищується інтерес до моральних проблем (цілей, способу життя, обов'язків, кохання, вірності).

Коли молода людина зробила свій професійний вибір та вступила до вузу за фахом, важливо не втратити його довіру та зацікавленість до навчання. Не всі існуючі моделі професійного навчання ідеально підходять для творчих студентів, оскільки вони схильні до вибору професійно-самореалізаційної моделі навчання, сутність якої полягає в: інтересі до професії (високий рівень професійної спрямованості); орієнтації на творчу працю, можливості проявляти ініціативу, самостійності; критичності мислення, схильності до пошуку нестандартних рішень. Такі студенти особливо потребують створення певних умов для самостійної роботи, полюбують нетрадиційні форми занять. Тому дуже важливо, щоб професійна зацікавленість студента більшою мірою підтримувалася практичною спрямованістю навчання, вирішенням проблемних питань, самостійною роботою. Це дає поштовх для реалізації прихованого творчого потенціалу студента. Він може проявлятися у студентів достатньо виразно, якщо в основі технології лежить особистісно-зорієнтоване навчання (суб'єкт-суб'єктні стосунки між викладачем і студентом). А самостійна робота – найбільш поширена форма роботи зі студентами, коли викладач з ними співпрацює індивідуально.

Самостійна робота – це одна з форм навчального процесу та є суттєвою його частиною. Для її успішного виконання необхідні планування та контроль з боку викладачів, а також планування обсягу самостійної роботи у навчальних планах спеціальностей профілюючими кафедрами, навчальною частиною, методичними службами навчального закладу. Самостійна робота ще важлива для творчих студентів саме тому, що вона не лише підтримує дисципліну, але сприяє формуванню навчальної та професійної компетентності, здатності брати на себе відповідальність, самостійно вирішувати проблеми, знаходити конструктивні рішення, виходити з кризових ситуацій і т.д.

Самостійна робота формує такі кваліфікаційні характеристики в обдарованих студентів, як «мобільність, вміння прогнозувати ситуацію й активно впливати на неї, самостійність оцінок». Самостійна робота формує сприятливі умови для навчання і творчості, які часто необхідні, саме, для творчих студентів. Важливо, щоб усі починання студентів підтримувались викладачами, щоб студенти мали змогу не лише створити власний шедевр, але й презентувати його широкому загалу. В організації процесу навчання особливо важливо враховувати потребу обдарованих студентів у самостійній роботі як пріоритетній формі навчання.

Отже, у процесі формування навичок самостійної роботи, на заняттях з постановки голосу слід звертати увагу на опанування студентами умінь та навичок правильного співацького дихання. Це досягається за допомогою вокально-технічних вправ, розспівок. Самостійне виконання вокальних вправ на дихання у поза навчальний час допоможе набутти умінь та навичок використання нижньореберного, діафрагмального типу дихання.

На заняттях з постановки голосу викладач має пропонувати завдання для самостійного виконання спрямовані на пошук музичного образу у вокальній інтонації твору. Музичний образ-інтонація виникає на основі відчуттів і сприймань, в рамках загальних законів мислення, де величезне значення має характер «включеності» емоцій. Отже, бажано запропонувати студентів знайти відповідне тембральне забарвлення для кожної вокальної інтонації мелодійної лінії, що забезпечить глибину, доступність та розуміння слухачами образного змісту твору.

У процесі вокального виховання та навчання розвиток культури сприйняття у вищих закладах освіти мистецького спрямування здійснюється з використанням комп'ютерних технологій та звукозаписувальної техніки. Досягнення науково-технічного прогресу відкрило можливість введення в процес вокального навчання екранно-звукових засобів, комп'ютерних та інтернет-технологій, що дозволило удосконалити професійну підготовку музикантів-виконавців. Експериментальні дослідження підтвердили можливості технічних засобів активізувати пізнавальну діяльність, збільшувати обсяг знань, інтенсифікувати процес навчання як учнів, так і студентів вищих навчальних закладів.

З впровадженням мультимедіа-технологій в навчальний процес, зорова наочність зайняла місце нарівні зі слуховою наочністю у вокальній педагогіці. Музичні кліпи та відеоролики, мультимедійні презентації знайшли популярність у вокальній індустрії та виконавському мистецтві.

На сьогоднішній день, в освітньому процесі вищих навчальних закладів на кожній музичній дисципліні відбувається активне використання інформаційних комп'ютерних технологій. Викладач під час проведення занять з постановки голосу може запропонувати студентів послухати вдома в аудіо чи відео форматі на комп'ютері, або планшеті, смартфоні вокальні твори у різних інтерпретаціях, порівняти їх, вибрати для себе еталонний приклад (у темповому або динамічному плані тощо). Поєднання відео та звукових ефектів забезпечує їх одночасний вплив на два найважливіші органи чуття людини – зір і слух, які допомагають підвищити інформативність навчального процесу та ефективність його сприйняття.

Розглядаючи види інформаційного впливу на людину у процесі використання сучасної комп'ютерної та комунікаційної техніки, інформацію за способом сприйняття можна розділити на три основні групи:

- 1) звукова інформація, яка сприймається слуховим апаратом людини;

2) зорова або візуальна інформація, сприйнята зором людини, що включає текст і графічні зображення-картинки;

3) сенсорна або тактильна інформація, що частково сприймається сенсорною системою людини при роботі з відео-роліками за допомогою спеціальних технічних засобів (телеоб'єктивів тощо).

Впливаючи на органи чуття комплексом звуків, фарб, словесних інтонацій, аудіовізуальні засоби навчання викликають різноманітні відчуття у студента, які аналізуються, порівнюються та зіставляються з уже існуючими уявленнями та поняттями.

Відомо, що гнучкість і рухливість голосу співака необхідно постійно розвивати і підтримувати, тому що ці якості голосу можуть легко втратитися при несистематичних заняттях. Таким чином, велике значення має постійна щоденна вокальна робота студента, яку в сучасному музичному освітньому просторі організовує викладач постановки голосу за допомогою аудиторних занять та домашніх самостійних завдань.

Виконавські можливості кожного студента дуже різні, витривалість голосу у кожної людини має свої межі і часто не залежить від загальної фізичної витривалості організму людини. Витривалість голосу з часом може розвиватися, але індивідуальні тембральні ознаки співацького голосу у студента залишаються. Для того, щоб голосовий апарат був у «тонусі» необхідно займатися вокалом і виконувати домашні завдання систематично і послідовно за розробленим викладачем алгоритмом. Рекомендується співати щодня, студент має добре розуміти спрямованість вокальних вправ, їх технологію виконання, щоб виконувати їх самостійно, без безпосередньої допомоги викладача. Домашні вправи мають виконуватися студентами-вокалістами напам'ять, що дозволить розвинути пам'ять, музичний слух та вільно орієнтуватися в музичному матеріалі. Надзвичайно важливо виконувати вправи в усіх тональностях, по всьому діапазону голосу студента – це корисно для «вироблення» чистого інтонування та рівності голосу між регістрами співацького голосу.

Розучування вокальних вправ, вокалізів та музичних творів студентом у поза аудиторний час має проводитися без акомпанементу, а cappella. Це привчає тримати інтонацію без підтримки акомпанементу, коли твір впевнено вивчено, можна приступати і до виконання з акомпанементом. Студенту-вокалісту для виконання домашніх завдань необхідно вдома мати інструмент: фортепіано, електронне піаніно або синтезатор. Співати у домашніх умовах слід неодмінно стоячи, тримаючи ноти в руках або на високому пюпітрі.

Тривалість домашніх занять для вокалістів-початківців становить 25-30 хвилин у день. Співацький голос людини – це «живий» інструмент, використовуючи його не можна займатися без перерви протягом тривалого часу, що може призвести до його перевтоми та навіть втрати.

Російський співак і педагог І. П. Прянишников у своїй книзі «Советы обучающимся пению» писав про час та тривалість занять: «На початку навчання краще співати менше, але це мала кількість занять має бути виконана з найбільшою увагою і старанням, щоб якістю занять замінити малу їх тривалість» [14, С. 23].

У студента-початківця напрацювання вокальних вправ, вокалізів, співочого репертуару має відбуватися у поступовому його ускладненні від простих до більш складних. Вокальні вправи, пісенний репертуар мають бути спрямовані викладачем вокалу на систематичний та послідовний розвиток основних якостей співочого голосу студента через набуття ним вокально-виконавської майстерності. Виконання домашніх завдань студентом включає свідоме ставлення до вокальної діяльності, розуміння необхідності долати виконавські труднощі в процесі навчання, а також свідоме і самостійне засвоєння знань, умінь і навичок у процесі співу.

Студент-вокаліст повинен навчитися свідомо контролювати власне звучання голосу, а також слухати і чути переваги та виконавські недоліки під час виконання вокальної музики у інших виконавців. Цьому може сприяти прослуховування і аналіз вокального звучання одного твору у виконанні різних співаків. Ефективність самостійної роботи знаходиться у прямій залежності від педагогічної організації освітнього процесу. Зміст домашніх завдань

викладачу вокалу необхідно будувати так, щоб студент при їх виконанні спирався на вокальні навички та знання, які він отримав та засвоїв на вокальному занятті в аудиторії. Самостійна робота студента повинна стати органічним продовженням роботи з педагогом на занятті.

Отже, виходячи з вищесказаного, можна зробити наступний висновок, що надзвичайно важливим завданням вокальної педагогіки сьогодення є формування навичок самостійної роботи у майбутніх вчителів музичного мистецтва на заняттях з постановки голосу, це допоможе студентам здобути не тільки необхідні фахові компетентності, але і сформувати себе цілісними творчими особистостями. Тому подальші перспективи розробки даної проблеми стосуватимуться висвітлення більш детальної методики формування навичок самостійної роботи у студентів в процесі вокально-виконавської діяльності у ВЗО мистецького спрямування.

### Література

1. Василенко Л. М. Концептуальні основи гедоністичного спрямування вокальної підготовки студентів-музикантів // Педагогічний дискурс. 2015. Вип. 18. С. 14-20.
2. Василенко Л. М. Педагогічні підходи та принципи формування вокально-методичної майстерності вчителя музичного мистецтва // Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Психолого-педагогічні науки. 2015. № 1. С. 119-125.
3. Волкова Н.П., Устименко К.В. Самостійна робота у процесі підготовки майбутнього вчителя до здійснення професійно-педагогічної комунікації // Вісник Дніпропетровського університету ім. А. Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія». Педагогічні науки. Дніпро : вид.-во ДУ ім. А. Нобеля, 2016. № 2 (12). С. 161-171.
4. Добролюбов Н. А. Избранные пед. сочинения // Текст. М., 1986. 394 с.
5. Дорошенко Т.В., Радіч А.В. Педагогічні умови майбутніх учителів музичного мистецтва до вокальної діяльності // Молодий вчений. № 2.1 (54.1). Херсон. Вид.-во: «Молодий вчений», 2018. С.124-127.
6. Есипов Б. П. Самостоятельная работа учащихся на уроках // Уч. пособ. М. : УЧПЕДИЗ, 1961. 15 с.
7. Жукова Т.А., Власова Ж. Н. Самостоятельная работа как средство формирования здорового образа жизни // Статья. Вестник Бурятского государственного университета № 13. Улан-Уде: Изд.-во ФГБОУВО «БГУ», 2010, С.56-62.
8. Коменский Я.А. Великая дидактика (избранные главы) // Педагогическое наследие. М. : Педагогика, 1989 г., 416 с.
9. Ксенофонт. Сократические сочинения: [перевод с древнегреческого] // вступ. ст. и примеч. С. Соболевского. М.: Мир книги : Литература, 2007. 367 с.
10. Липатова Л. Н. Самостоятельная работа студентов: цель, задачи, принципы и формы // Мир науки и образования. Саранск : изд.-во Мордовский гуманитарный институт. 2015. № 2. С.1-5.
11. Мішеченко В. Формування професійної компетентності майбутнього вчителя музики в умовах вищого навчального закладу // Стаття. Проблеми підготовки сучасного вчителя № 6 (Ч. 1). Збірник наукових праць. Умань : вид.-во УДПУ ім. П. Тичини, 2012. С. 251-257.
12. Овчаренко Н. Сучасний стан підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до вокально-педагогічної діяльності // Педагогічний процес: теорія і практика. 2016. Вип. 4. С. 93-99.
13. Проворова Є. М. Теорія і практика методичної підготовки майбутнього вчителя музики на засадах прагматичного підходу // Дис. на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика музичного навчання. НПУ імені М.П. Драгоманова, Київ, 2018. 502 с.
14. Прянишников И. П. Советы обучающимся пению // Учебное пособие. 8-е изд. СПб. : Изд.-во «Лань», «Планета музыки», 2017. 144 с.
15. Рудіна О. М. Інноваційність сучасного процесу виховання школярів // Освіта на Луганщині. 2006. № 2. С. 60-65.
16. Ткаченко З. Формування вокальних компетенцій студентів в процесі фахової підготовки // Наукові записки. Вип. 9 (III). С.114-116.
17. Хом'як І. Самостійна робота в системі навчальної діяльності студентів // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету. Розділ 2. Теорія навчання. 1 (303). Луцьк: вид.-во НВСНУ, 2016. С. 90-95.



18. Чала А. Г. Проблема організації самостійної роботи у підготовці майбутніх педагогів у вищих навчальних закладах // Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія «Педагогіка та психологія». Вип. 1 (1). Мукачіво : вид.-во МДУ, 2015. С. 77-79.

19. Шуляр О.Д. Методичні поради з питань організації самостійної роботи з сольного співу, вокальної майстерності та постановки голосу (на допомогу співакам-початківцям) // Прикарпатський національний ун.-т ім. В. Стефаника. Івано-Франківськ, 2017. Режим доступу URL: <http://kmvd.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/15/2018/04/Методичні-рекомендації-для-вивчення-та-самостійної-роботи-з-дисципліни-Постановка-голосу.pdf>

20. Ушинський К.Д. Людина як предмет виховання. Спроба педагогічної антропології // Вибрані педагогічні твори. У двох томах. Т.1. К. : Радянська школа, 1983. С. 3-4.

*Про авторів:*

**Мережко Юлія Валеріївна**, кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри академічного та естрадного вокалу, Інститут мистецтв, Київський університет імені Бориса Грінченка (Україна, Київ); **ORCID: 0000-0001-5918-7496**, [y.merezhko@kubg.edu.ua](mailto:y.merezhko@kubg.edu.ua)

**Киченко Тетяна Олександрівна**, викладач кафедри академічного та естрадного вокалу, Інститут мистецтв, Київський університет імені Бориса Грінченка (Україна, Київ); **ORCID: 0000-0002-5719-2571**, [t.kychenko@kubg.edu.ua](mailto:t.kychenko@kubg.edu.ua)

**Merezhko Yu. V., Kychenko T. O.**

### **The self-study work skills forming of upcoming teachers musical art within vocational singing lessons**

The relevance of the study comprises the importance of singers' self-study work skills within higher musical-pedagogy education for upcoming own performing activity.

Literature review of the historical, retrospective and methodological analysis of the intellectual development, creative personality and musical activities researches were made.

Purpose and Objectives of the study is providing some methodological suggestions of self-study work skills forming for upcoming teachers of musical art within singing classes. Some effective method ways for singing activity and vocal training in school are explained. The significance for development of vocal pedagogy in Ukraine is found out.

The methodology of the research bases on integrated application of general scientific methods (analysis, synthesis, generalization), as well as using system approaches.

The psychological and physiological features of students of juvenile age are highlighted as results. The need of involving of the information and communication technologies is pointed out. Among effective methods of independent self-study work skills is listening to vocal compositions in different interpretations. The student must learn to consciously control his own voice, as well as to listen and hear the advantages and disadvantages of other performings. The importance of daily singing for the development of a student's voice is emphasized. Home exercises will help developing memory, an purity intonation and pitchings, timbre of voice, contents of music.

Discussion may arise basing on general pedagogy and psychology. Scientific originality of the study is to reveal the significance of the self-study work skills of upcoming singers and of vocal-teachers within vocational lessons.

**Keywords:** homeworks; methodical advice; vocal lessons; vocal music.

### **References**

1. Vasylenko L. M. Kontseptualni osnovy hedonistichnoho spriamuvannia vokalnoi pidhotovky studentiv-muzykantiv [Conceptual foundations of the hedonistic direction of vocal training of students-musicians]. *Pedahohichnyi dyskurs – Pedagogical discourse*, 18. 2015, pp. 14-20. (in Ukrainian)

2. Vasylenko L. M. Pedahohichni pidkhody ta pryntsypy formuvannia vokalno-metodychnoi maisternosti vchytelia muzychnoho mystetstva [Pedagogical approaches and principles of formation of vocal-methodical skill of the teacher of musical art]. *Naukovi zapysky Nizhynskoho derzhavnoho universytetu im. Mykoly Hoholia. Psykholoho-pedahohichni nauky*. No 1. 2015, pp. 119-125. (in Ukrainian)

3. Volkova N.P. & Ustyomenko K.V. Samostiina robota u protsesi pidhotovky maibutnoho vchytelia do zdiisnennia profesiino-pedahohichnoi komunikatsii [Independent work in the process of preparing the future teacher for the implementation of vocational and pedagogical communication]. *Visnyk Dnipropetrovskoho universytetu im. A. Nobelia. – Bulletin of Dnipropetrovsk University named after A. Nobel*, No 2 (12). 2016, pp. 161-171. (in Ukrainian)

4. Dobrolyubov N. A. *Izbanye ped. sochineniya* [Selected pedagogical writings]. Moscow, 1986. 394 p. (in Russian)
5. Doroshenko T.V. & Radich A.V. Pedagogichni umovy maibutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva do vokalnoi diialnosti [Pedagogical conditions of future teachers of musical art to vocal activity]. *Molodyi vchenyi – Molodyi vcheny*, No 2.1 (54.1). 2018, pp. 124-127. (in Ukrainian)
6. Yesipov B. P. (1961). *Samostoyatel'naya rabota uchashchikhsya na urokakh* [Independent work of students in the classroom]. Schoolbook. Moscow, 1961. 15 p. (in Russian)
7. Zhukova T.A. & Vlasova Zh. N. Samostoyatel'naya rabota kak sredstvo formirovaniya zdorovogo obraza zhizni [Independent work as a means of promoting a healthy lifestyle]. *Vestnik Buryatskogo gosudarstvennogo universiteta*, 13. Ulan-Ude, 2010, pp. 56-62. (in Russian)
8. Komenskiy Ya. A. Velikaya didaktika (izbrannye glavy). [Great didactics (selected works)]. *Pedagogicheskoe nasledie* [Pedagogical heritage]. Moscow, 1989. 416 p. (in Russian)
9. Ksenofont. *Sokraticheskie sochineniya* [Socratic writings]. 2007. 367 p. (in Russian)
10. Lipatova L. N. Samostoyatel'naya rabota studentov: tsel, zadachi, printsipy i formy [Independent work of students: the goal, objectives, principles and forms ]. *Mir nauki i obrazovaniya* [World of Science and Education], 2. 2015, pp. 1-5. (in Russian)
11. Mishedchenko V. Formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnoho vchytelia muzyky v umovakh vyshchoho navchalnoho zakladu [The Formula of the Professional Competence of the Maybut Votchitel Muzyki in the Mind of the Basch of the Grand Mortgage]. *Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia*, 6 (1). 2012, pp. 251-257 (in Ukrainian)
12. Ovcharenko N. Suchasnyi stan pidhotovky maibutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva do vokalno-pedahohichnoi diialnosti [Contemporary state of training of future teachers of musical art to vocal and pedagogical activity]. *Pedahohichniy protses: teoriia i praktyka*, 4, 2016. pp. 93-99. (in Ukrainian)
13. Provorova Ye. M. Teoriia i praktyka metodychnoi pidhotovky maibutnoho vchytelia muzyky na zasadakh prakseolohichnoho pidkhodu [Theory and practice of methodical preparation of the future teacher of music on the principles of the praxeological approach]. Thesis Ph.D. (Pedagogical Sci.). Kyiv, 2018. 502 p. (in Ukrainian)
14. Pryanishnikov I. P. *Sovety obuchayushchimsya peniyu* [Tips for students singing. Tutorial]. 2017. 144 p. (in Russian)
15. Rudina O. M. (2006). Innovatsiiniy suchasnoy protsesu vykhovannia shkolariv [Innovation of the modern process of education of schoolchildren]. *Osvita na Luhanshchyni*, 2006, No 2, pp. 60-65. (in Ukrainian)
16. Tkachenko Z. Formuvannia vokalnykh kompetentsii studentiv v protsesi fakhovoi pidhotovky [Formation of vocal competences of students in the process of professional training]. *Naukovi zapysky* [Scientific notes], 9 (III), 2016, pp. 114-116. (in Ukrainian)
17. Khomiak I. Samostiina robota v systemi navchalnoi diialnosti studentiv [Independent work in the system of educational activities of students]. *Naukovyi visnyk Shkhidnoievropeiskoho natsionalnoho universytetu* [Scientific herald of the East European National University], Issue 1 (303), 2016, pp. 90-95 (in Ukrainian)
18. Chala A. H. Problema orhanizatsii samostiinoi roboty u pidhotovtsi maibutnikh pedahohiv u vyshchykh navchalnykh zakladakh [Problem of organization of independent work in preparation of future teachers in higher educational institutions]. *Naukovyi visnyk Mukachivskoho derzhavnoho universytetu*. Issue 1 (1), 2015, pp. 77-79. (in Ukrainian)
19. Shuliar O.D. *Metodychni porady z pytan orhanizatsii samostiinoi roboty z solnoho spivu, vokalnoi maisternosti ta postanovky holosu (na dopomohu spivakam-pochatkivtsiam)* [Methodical advice on the organization of independent work on solo singing, vocal skills and voice (for help beginners)]. 2017. (in Ukrainian)
20. Ushynskyi K.D. Liudyna yak predmet vykhovannia. Sproba pedahohichnoi antropologii [Man as a subject of education. An attempt of pedagogical anthropology]. *Vybrani pedahohichni tvory* [Selected pedagogical works. In two volumes], Volum 1. Kyiv, 1983, pp. 3-4 (in Ukrainian)

*About the authors:*

**Merezhko Yuliia Valeriivna**, Candidate of Pedagogy (Ph.D.), Head at the Department of Academic and Pop Vocal of the Institute of Arts, Borys Grinchenko Kyiv University (Kyiv, Ukraine);

**ORCID: 0000-0001-5918-7496**, y.merezhko@kubg.edu.ua

**Kichenko Tetyana Oleksandrivna**, Faculty Member at the Department of Academic and Pop Vocal of the Institute of Arts, Borys Grinchenko Kyiv University (Kyiv, Ukraine); **ORCID: 0000-0002-5719-2571**, t.kychenko@kubg.edu.ua